

Ehkäisevän päihdetyön ajankohtaiskatsaus, Maakunnallisen päihdetilannekyselyn tulokset 2022

hyvoltk 21.11.2022 § 101

5624/05.00.00/2020

Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä	hyvinvointijohtaja Hepo-oja, Pirjo
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää merkitä Päihdetilannekyselyn 2022 tulokset tiedoksi.
Toimivalta	Hallintosääntö 23 §
Valmistelija	Hyvinvointipäällikkö Kirsi Mäkilä, 044 797 8577, etunimi.sukunimi@heinola.fi.
Valmistelu	Kyselyn toteuttaminen Päihdetilannekysely toteutettiin Päijät-Hämeen kuntien sekä Myrskylän ja Pukkilan asukkaille syyskuussa 2022. Kyselyllä kartoitettiin asukkaiden näkemyksiä paikallisesta päihdetilanteesta. Kysymysten aiheena olivat alkoholi, nikotiinituotteet, rahapelit ja huumausaineet. Päihdetilannekyselyyn vastasi 3744 täysi-ikäistä ja 2833 alle 18-vuotiasta. Heinolasta vastauksia saatiin 249 aikuiselta ja 151 lapselta tai nuorelta. Tuloksia: Kyselyyn vastaajista valtaosa oli havainnut alaikäisten päihteidenkäyttöä. Täysi-ikäisistä vastaajista puolet oli sitä mieltä, että päihteitä käytetään liikaa. Päihteidenkäytön ja varsinkin huumeidenkäytön lisääntyminen aiheuttaa kyselyn mukaan huolta erityisesti turvallisuudesta ja lasten tulevaisuudesta. Esimerkiksi päihteiden välittämisestä alaikäisille oli huolta niin lapsilla kuin aikuisilla. Heinolassa sitä havaittiin hiukan vähemmän kuin maakunnassa keskimäärin. Kyselyn mukaan yli puolet (54 %) täysi-ikäisistä ja joka neljäs (24 %) alle 18-vuotiaista oli sitä mieltä, että asuinkunnassa käytetään liikaa alkoholia. Vastaajista 39 % oli sitä mieltä, että humalajuomiseen suhtaudutaan liian vapaasti. Alle 18-vuotiaista vajaa viidennes ajatteli, että kannabista ja 12 prosentin mielestä muita huumausaineita käytetään liikaa. Vastaajat kantoivat enemmän huolta läheisistään kuin itsestään. Myös ikääntyviä koskevasta huolesta tuli mainintoja, kuten myös niistä aikuisista, joiden alkoholinkäyttö lisääntyy lasten muutettua pois kotoa. Vajaa viidennes (19 %) alle 18-vuotiaista ei ollut nähnyt alaikäisten alkoholinkäyttöä. Alaikäisten tupakointia tai nuuskaamista oli nähnyt

94 % ja kannabiksen tai muiden huumausaineiden käyttöä 34 % alle 18-vuotiaista. Aikuisista noin kolmannes oli havainnut alkoholin tai savukkeiden välittämistä alaikäisille. Alle 18-vuotiaista alkoholin välittämistä oli havainnut 37,5 %, savukkeiden ja sähkösavukkeiden välittämistä 42 % ja nuuskan 37,5 %.

Kyselyn perusteella alueen asukkailla ei ole useinkaan tietoa tai keinoja vaikuttaa päihdehaittoihin. Vastaajista viidesosa ajatteli, että parhaiten he voivat osallistua päihdehaittojen vähentämiseen huolehtimalla omista lapsistaan ja läheisistään sekä lähipiiristään. Muina osallistumisen tapoina mainittiin havainnoista ilmoittaminen, näkemäänsä puuttuminen, esimerkkinä oleminen, puhuminen ja valistus, äänestäminen ja muu vaikuttaminen esimerkiksi osallistumalla kunta- ja poliittiseen, järjestötyöhön tai vapaaehtoistoimintaan.

Kyselyyn vastanneet toivoivat esimerkiksi kouluissa tehtävää ehkäisevää työtä, alaikäisten päihteiden saantia rajoittavia toimia ja päihdekauppaan puuttumista. Nuoret vastaajat peräänkuuluttivat vastuullista vanhemmuutta, rajaamista, valvontaa, esimerkkinä toimimista, auttamista, mielenterveyden edistämistyötä ja puhetta päihteistä syyllistämättä ja avoimesti. Lisäksi nuoret toivoivat myyntiin ja välittämiseen puuttumista, valvontaa ja seuraamuksia. Myös koulun rooli puuttujana sekä tiedon ja tuen antajana tuli esille vastauksissa.

Kyselyn vastaajat kaipaavat enemmän resursseja ehkäisevään työhön sekä mielenterveys- ja päihdetyöhön sekä todellista ongelmaan puuttumista sen yhä pahetessa. Aikuiset viestivät vahvasti siitä, että hoitoon on päästävä nopeammin ja kuntoutuksen on kestävä tarpeeksi kauan. Päihteisiin liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet katukuvassa selvästi, mutta ammattilaisten määrä ja palvelut eivät ole kasvaneet samassa suhteessa. Päihteidenkäytöstä ja pelaamisesta kysytään terveydenhuollon vastaanotoilla edelleen liian vähän. Heinolassa sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanotoilla tapahtuva puheeksiotto ja neuvonta kaikista kyselyn tema-alueista (alkoholin käyttö, nikotiinituotteet, huumausaineet sekä rahapelaaminen) oli kaikilla osa-alueilla vahvempaa kuin kyselyn kunnissa keskimäärin.

Tuloksia hyödynnetään Heinolan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä sekä ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä.

Hyvinvointipäällikkö Kirsi Mäkilä on kokouksessa läsnä asian käsittelyn aikana.

Tiedoksianto

sähköposti

Heinolan sosiaali- ja terveyslautakunta